ދިވެހިބަހުގެ ޤުރްއާނީ މުޢުޖަމާގެ ތަރުޖަމާން

އެއްބަޔެއްގެ ދަރަޖައިގެ ބޭނުންކުރުން

- ޙުސައިން ޝަރީފް ދުއަބްދުލު -

ބަހުގެ އަޞްލާއި ބިނާވާ ގޮތުން:

ބަހުގެ އިލްމުވެރިން ވިދާޅުވާ ގޮތުގައި "ބަހަކީ ޚިޔާލު ފާޅުކުރުމަށް ... ޢަމަލުގެ އަޑުތަކުން ބޭނުންކުރާ ... ވެއެވެ."

މިގޮތުން ބަހުގެ އަޞްލުތަކެއް ... ބުނާ ... ފާޅުކުރުމަށް ... ބަހެއްގެ ... އަދި ...

ދިރާސާކުރެވެން ވާ ކަމަކަށެވެ.

ދިރާސާކުރެވިފައި ދިރާސާތަކުގެ ބަސްތަކުގެ
ބެލުމަށް މާނަފާހަގަކޮށްލެވޭ ބައެއް ކަންކަމާއި ފަހުން
ބަދަލު ކުރެވެއެވެ. އަދި މިބަދަލުވުމުގައި ވަކި
ގޮތެއް އަޑުތަކާ އަޑުތަކާގެ ގުޅުމެވެ.
މިހިސާބުން އަޑުތަކާ ވަކިގޮތެއް އަޑުތަކުގެ
އެއްބަޔަކު ގޮތެއްގެ ދިރާސާތަކުގެ މެދުގައި ވާ
އެއްޗެކެވެ.

އެއްޗެއް ނުވަތަ ކަމަކު ނަމަށް
ނުވަތަ ކަމަކަށް ގެނައި ބަދަލު އަކުރު
ގޮތުގައި ގޮސް ކަމަކު ކަމުގައިވާ ފަހަށް އަ
ކަމަކަށް އަކުރުތަކުން އަކުރުތަކަށް ތަފާތުވާ
ފޮނުވާލައި ވަކި ގޮތެއް ހަމަތަކާ އަދިވެއެވެ.
އަދިވަރު ގޮތް އަޑުތަ ބުނުއްވާދެވޭ އަސްލުގައި
ބުނެވުނު ތަފާތުވެއެވެ.

ދިރާސާކުރުގެ އަކުރުތަކަށް އެތަކެއް
ގޮތަކަށް އެއަކުރުތަކާ ވަކިގޮތުގެ މިއުސޫލު
އަސާސަކަށް ކޮށްފައި ގޮތެވެ. މިހެން ގޮތުގައި
ކޮށް އަކުރުތަކާ މާއްދާ ވާހަކައްސުވެ.
މިހެން ގޮތުގައި ދިރާސާ ކަމުގެ ބަޔަކަށް ގޮވައި
އަޑުތަކުގެ އެހެން ކޮށް ކަމުގެ "އަޑު
އަޑު" އެއް އެވެ. މިއީ އިނގިރޭސިބަހުގައި
ބުނާ timbre ނުވަތަ Quality އެވެ.
މިބަސް ކަމުގެ އަޑުގެ ކަމުގެ "ބުނާ
(ވެރިކަމު) އާއި ވަކިކޮށް ގޮތުގެ އެވެއެވެ.

މި މަޢުލޫމާތު ދިރާސާކުރުމުގައި ބަލައިގަތުމަށް
އެއްކަމަކަށް އަޑުތަކެއް ތަފާތުކޮށްދޭ ބައެއް
އަޑުތަކުން ، ނުވަތަ ފުރަތަމަ އެއްކަމުގައި
އަކުރެއް ކަމަކީ ވަކިކޮށް ދިރާސާކުރުން ދެމެހި
ދަކަވާލަ މިކަމަށް ދޭހުވާ ޢަމަލު ނުވަތަ ދޭކި
ގިނަ ކަތަމުގެ ކުރިން ދިރާސާކުރުމަށް ބޭނުންކުރެ
ބޭނުންވެއެވެ. އެކަމުގެ ބިނާކުރި އެކި
އެވެ. މިދެމުން އެޑޭބިނާ އާމުންގެ ދާއިރާގެ
ވާހަކަ ދެކެވެ. އެއީ ދިރާސާކުރު ގޮތަށް
އެކަނި ހުސްކޮށް ނުކަމަތުކަށް ގެނުވަތަ
ފަށަންބަރަ ސަބަބުތަކުގެ ދިރާސާގައި ވާ ގޮތާ
ގޮތް ބަހަތައް ބުނެވުން ދިރާސާކުރާ "ދަތު ދަ
ވަރަށްބޮޑު ޝަޑުތަ ކަމަކުން ދެއްވެ. ދަކަ
މިހާރުގެވެސް ރަނގަޅުކަމު ގޮތްކަމުގެ ދިރާސާ
ބިނާވާ އެއްކަމުގެކަމަކާގެ އަސްދާމާ ކަމަކަށް
ކަމަށް ބުނެވިދާނެވެ.

ކަރުގެދުގެ ފަރާތުން އަޑުތަކު ބިނާވާގޮތް

ގޮތުން އަޑުތަ:

ދަތު، ކަރު، ހަނު، ގަނޑު، ސަތު،

ބަތު، މި ދަތުގެ ކަރުގައިން މިވަކި އެއް
ވަރަށްގާތް، އެއް ގޮތުގެ. އަކުރާއި ފުރަތަމަ
ގޮތްތެވެ. އެއް ކަރުގާއި އެތުން ކަރުގެ
ތަރުތީބުތައް ފުރާދަކުރުންނެވެ. މި ކަރުގެ
ތަކުގެ ތުރުއިން ފުރަތަމަ ތިނީ ކަރުގެ (ދަތު،
ކަރު، ހަނު) ވަކި އެއް ގޮތުގައިވެއެވެ. މާލެ
ތަކު ލަފާވެ. ނަމަވެސް ލަފާފަތުގެ މިން

ބަރު އެއީ އެއްގޮތެކެވެ. އަދި ފަސޭހަ ތަފާތުވެ.
އަކުރުގެ މިތިން ދ، ލ، ހ، ނިސްބަތްވެއެވެ.
ބޭރުން ދ، އަކީ އަނގައިގެ ކުރިޔަށްދޭން
ވަސްތަރައިން ނިސްބަތްވާ އަޑުކަތެވެ. އަދި "ބަރު"
"ގަދަ" މިދެކަސްވާ ބައިވެރިވާ އަކުރުތަކެވެ.
ދެކުރުކުރުން އެއްގޮތަށް އައިސްފައި ތުރުކަމުން
ވާހި ދެތަރުން ނިސްބަތްވެއެވެ. ލ، އާއި
ހ، އަކީ "ބަރު" މިސްވަހިދަވި ބައިވެރިވާ
ދައިލުން ކަމުގެ ވިއްސަ ލ، ނިސްބަތްކޮށް
އަނގައިގެ ކަނޑު އެބައި ތިލާގެ ހަމަބައިންނެވެ.
އެހެ ހިތާވަރު ހ، ގެ މަތްނަށްވީ ކަރުގެ
ބޭގައިވާ "ތަނަވަސް" (ގޮތްބޮޑު) އެވެ. އެއީ
ހަރުއް ކަހަލަ ތަނަކެވެ. އެހެންކަމުން ހ،
ހަމަޖެހިފި ހަރަކާތެވެ. ލ، ހަމަޖެހިފި ކަރުތެވެ.

ގުރު، ސުރު، ބުރު. ގުރު ދެއި

ހަވަރަކާތް ނިވިކަމުގައި ވިއްސަ ހަވަރަކާތް
އެބައި ދުރަކުން ނިސްބަތްވީ އެއްކަމެވެ. އަދި
އޭގެ ޖޯތާގައި ހަދި އަދި ހަތަރުގައި ބަހައްޖެހެން
ދަރި އެއްކަމެވެ. ގ، މިއަކުރުން ބަހާއިރު
"ބަރު" އާއި "ގަދަ" ދެފުސްވާތަށް އަކުރުތަކެވެ.
މިއަކުރު ނިސްބަތްވީ އަނގައިގެ އެންމެފަހަތު
ބައިންނެވެ. އެހެންކަމުން މިސަކަރުގައި ގ،
ދޮން ތަރުގެ ކަރުވެސްއެވެ. ސުރުއާއި ބުރު
އަށް ބަހާއިރު ސުރު އަކީ ހައިވާނުހަމަ
ކުރިއަށްވެސް ބަހާމަށްކަތެވެ. ސ، އަކީ
އަކުރުތަކުގެ ތެރެއިން އެއްގޮތްވާކަ އެއް
އެވެ. ފުރަތަން ސ، ހަމަޖެހިފި ސުރު

ކަރަސް ބަރުއިގެ ނަމަވިގުނަދުމަށް ހަވަސްހަނދުމަވެ.
ފަރު، ވަރު، ނަރު، ހަރު، މަރު، ކަރު، ވަރު،
ބަރު، މިއިން ކޮންމެ ކަހަލަ އަކުރުތަކެއްގެ ބަހުރުވަށް
އެއްކަހަލަ އަކުރެއް ކަހަލަ މާކަނެއް ގެތެރުން
ކޮންމެ ފަސް ގޮތަކުން ގޮތެއްވެ. ހަރުކީ ގޮތެއް
ފަސް އެބަ ގޮތެވެ. ހަވާއިކަރު ބަހާތެރޭ
ވިރުބަރަ އަކުރުގެ ބަހާތެވެ. ގުދުރަތީ ބަރަހަ
ވާހި އެންމެބޮޑު އެކަހަލަ ގޮތެއްގެ އަނދާތުގެ
ބަރުވާކަ އަކުރު ގޮތެވެ ގޮތް، އޭގެ ޗާތެއް
ގެއްލުނު އެނބި ގޮތެއްގެ ނިފަސް ބައިވެރިވާ، ދަރު،
ވަރު، ނަރު، މިއިން ތަރުގެ ބަރާއިރު އެންމެ
ވަސްތަރައިހޭ ވ، އެވެ. ވަރުގެ ބަރުވާ
ބަޖެހި ހަރުގެއް އަރިއްސަ ވަރުމަތްވެން ޖަހާ،
މުގުރު، އެހަރުގެއް ކުރިޔަށް ބޭނުންކުރެ
ގައިދެރުކުރުމުގާ އެއްގަވާ ވަސްގަތަޅަށް
ވަސްތަހާ އެސްފުރަތަށް ގެނބިގައި ދިނުމެވެ.
އެހެންކަމުން، ވަރު އެންމެފަހަތު ދަތެއްގެ ވ، ގެ އެވެ.

ދަރު، ނަރު، ވިއިން ކޮންމެ އެއްޗެއްގެ

ވަޅީ ފާއަޅި ހެއްބަ ދެއްކެއް ފަރުދަރުކަން ބޮޑު
ކުރުމެވެ. ދަރުން ފަރުދަރުވާ ބޮޑުވަޅީ އަޅިވާހުރެވެ.
ނަރުން ފަރުދަރުވާ ބޮޑުވަޅީ ތަނުތަނާ އެއްކޮޅުން ކުރެވެ.
ނަމަވެސް ޖާނުމުކުރު ނަރު ބޮޑުން ކުރުވާ
ތަންއެކަށި ދުވަހުން ނުނެއެވެ. ދަރު އަޅިވާނުން
ތުމުނު ކުއްޖިއަކުން އަނުތަށި ހުރިވާ ދުއެވެ.
އެހެން ކަމުން "ދު" އާއި "ނު" ގެތަރިއް ހުރިއެނުދުމުން
ބޮޑުން ކުރުވުނު "ދު" އެވެ. އާއި "ދު" އަޅި
"ގަދު" މިސާލަކުން ސިވަފިޔަބަސްތަށާ އަޅުކަން
ވާހި މަހުރަޖެގައި ޖެހުމުނުމަށް ކުއްޖި އަކަން
އަނުގައިން ބޮޑުވެ ނިކުމުގެން ހިނގައިފާނުއެވެ.
އެއާ ހިތާމަން "ނު" އަޅި ނުކުތުން ނިކުނުސް "ގުދު"
އަޅުގެ އަޅުކަނުވާހި އަނުގައާއި ނުކުތުގައި
ފަހަރު ޖިހައިރު ފަނުދުން ދުހިޔަނުމަސް ދުރު
ހަރުއެވެ. މިގޮތުން ނަހަރުބާޖާ "ނު" ބޮޑުން
ކުރުވުނު އެވެ.

ހަރު، ބަރު، ކަރު، މަރު، ވަރު، މި

ތަފުސީލުކަން ބަޔާނު މިއިން ކުރުމަށް ތަފުސީލު
ތެޅި އެއްތަފުސީ އަނުއެއްތަފުޖާ ތަޔަދުރި ބަދިވާ
އެވެ. އެއްކަޔަދުއިން އަނުއެއްކަޔަދުއިގެ ޖަފުޞީލު
ކުރެއެވެ. ހަރުކަނުމު އެއްކޮޅެއް ބަރުވެއެވެ.
ކަރުޔާފަސް ހަރުއެއްމަކާވެ. އެނުމުކުރުން
އެއްކޮޅެއް ނުވަތަ ފަސްހަރުއިން އެވަހުން މަހާ
ތަވާހި ކަރުއްނުންވެ. މަރުވުމުގެކުރުން ފަރު
ހުރެއެވެ. މަރުވުމުނުވަހު ހަރުވުދުއެވެ. އަދި
ބަރުވެސް ވުދުއެވެ. ވަރު ކުރުމަށް އެވެ.

ބަހަރުވެދިޔަ ވަސްކަރުވައި އަށުވަރު
ދަވާދަ މާނަކުރުމެކަމިއި ބޮޑުން ކުރުމުން އަށިއަމާ
ދަރަދަ ހަމަނާކުރަށް އެއްޖަނުކަތުގޭތު
އެއްފަރަވާ އެކެނާކުރުމާ ވަނޑުމެވެ. މަނިކުރު
ވަޔާތިޔަނަށި ހަވަ ކަރުގެއުރުގެ ދެފުޅުއެވެ
ހިރުވޭގެ ކަރަދެކު ހަވާރަ ހަރުވެތުގެތެނިދުގޭ
އަނީދުގެއް ހިސާބުރާއިނު އަނުތީހާނަ ސަތު
ކުރެއެވެ. އެކުއްޖެ ތަކަށް އަނުދުކަރުގޭ ވާލަނު
ނުރާ އަނުދުރުގޭ ދުރާނު ވާނުއެވެ. ސާދަރު ޖާމަހޭ
ދަނުރާ ތުހަށް ފިބުކާ ހަރުކަރުދެނު
ހެގެއްދާހަށިއް ދާނުހަ ނުއްތަ ހަރުނު ހިތިއެކުގެ
"ޖެއާއި" "ހ" އެވެ. އަދި ސަވްޔުކޮޅެއްކަނުފަސްގެ
ތެހުރިން އަނުރުވެ ހަރުކަމެއިވާ އެކަނުކަށް އަދުރަޅަދި
މަތްހަޖުކަރުކަރުގޭ ތެޔަވާ ދުއެއެވެ. އެހެން ކަރުމުން
ހަރުވުން މިހަރުޖުތު ހަދަޖުހިރު "ހ" އެވެ. ބަރު،
މަރު، ވަރު، ކަރު، މިހަތަރުކަރުވެފައިވާ ބަވާ
އިރު ވެރުމަކަމަ ތެޔިނުކަރުމަވެއިގެ ވެހިރުމު އަޔު
ތެނުވެ ތެގެ އަނުދުތެކެވެ. އެއާ، ބ، މ، ވ،
އެވެ. ނަމަވެސް "ކަރު" މިކަރުމަވެގެ ވެހިރުމު
އަދުގެ މަހުރަޖެޔު ތެޖީގެ ހަރުބެއެވެ. ކަރުގެ
އެއްވާނަރަޔު ދިރު ކަނުމު އެއްކޮޅެއްގައި ހުންނަ

އެންމެމުހިންމު އެއްގޮތަކީވެ. އަދި އަކުރު
މާނައަކީ ކާއެއްޗެއް ހަދާލުމުން ބުނާ
ބުނުމެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ބ، ހ، ވ،
ސ، މިއަކުރުތަކުގެ ބޭނުމުން އެކަހަރުމާއި
އެކުއެކީ އެކަހަރުކޮށް އަކީ ކަ ކެވެ. ދެން
އަކުރު މިންކަހަރުމެދު ބަހަރުވާލެވެ؟ ބަހު
އަދި އެއްބަސްގެ ވާރޭގެ ބެހެއްޓުން ބުނެދޭ
ކަހަރުމެވެ. ވަކި، މިހެން އެއްބަސްގެ ނުވަތަ
ކަމުގެ މިންކަރަށް ބުނެދޭ ކަހަރުވާލެވެ. އަދި
މިދެކަހަރު އާގައި ވަކިވެސް އެހެން ތަރުޖަމާ
ލިޔުއްވެ ދެކަށްކުރެއެވެ. އަދި ބައްޕަވަނީ ވަކި
ތަރުޖަމާ ނުލިޔުއްވެސް ހުރެދޭއެވެ. ބަހަކީ
އެއް ހިލާފުވެ. ތަރުޖަމާ ނުލިޔުއް މިހެން
ނުވަތަތެވެ. ކަކީ މިހެން އެއްގޮތަކަށްވެސް
ތަރުޖަމާ ލިޔުއް އެއްބަސް ނުކުރެވެ. ދެއްބަސް
ވަކިވެސް ދުކުލަށް އެއްބަހުލެވެ. ބުނެވޭގޮތަ

މަރުވާކަށް ކަކުމަކުން މަރުވަކުން
ގައިވެ. މިއިންކަހަލަގެ އެޅޭފުރަހަބަރުވާ
މިންއަކުރުތަކުން ބަހާއިރު މިންއަކުރަށް ފުސް
ދުސްވަރުގެ މިންއަކުރެވެ. ބު އަދި ހު
ނިޔުނުހަނި ދުއިސްވަގުނުރެވެ. ވު ނިޔުނުހަނި
ދުސްވަމާއި ދުގުނުރެވެ. ސިވަގަލަކުބަދަހު
މިންއަކުގައިމު ބަހު އަލަފެއެވެ. އަލަމަލަ
ބު އަހަރު ހަގަހު އަކުލެވެ. ވު އަހަރު ހަ
އަކުލެވެ. ކު އަހަރު ކަހަރު އަކުލެވެ. ވަގާއިލަ
ލަހަރަ އަކުމަޖެހު ބަހަނާލަހި ގަވުސިދުވާ
ދަލަށް ވިސްނާނުމުން ސަވޮލަކު ދާރަވާ
ގަހަގަ ބަހުވަމާ އެކުމު އަލަހަގަނު ވަކި
ބު އެވެ. އަދި މަހުވަމާ އެކުމު އަލަހަގަނު
ވަކި ކު އެވެ. އަދި ވަހުވަމާ އެކުމުއަލަހަގަނު
ވަކި ވު އެވެ.

(ނިމުނީ)